

Inspreken Stadsdeelcommissie Noord, 5 oktober 2021

Burgerparticipatie in de praktijk

Geachte raadsleden, commissie, andere aanwezigen,

Vanavond gaat u debatteren over het nieuwe Bestemmingsplan Midden, onderdeel van het voormalige terrein van de Vliegbasis Twenthe.

Als ik het hierna heb over "ons" en "wij" dan zijn dat de Stichting Lonnekerberg en omgeving, Stichting Lonneker Land en de Natuur- en Milieuraad Enschede.

Ik zal nu niet inhoudelijk op het bestemmingsplan ingaan, dat zullen de insprekers namens onze organisaties voorafgaand aan uw debat doen. Ik wil u vertellen over het proces van burgerparticipatie.

Wat is er in het kader van Burgerparticipatie gebeurd bij het opstellen van het Bestemmingsplan Midden:

1. Zoals u weet is het in 2018 vastgestelde bestemmingsplan Midden in 2019 op grond van ons beroep vernietigd, net als het bestemmingsplan Zones.
2. In maart 2020 heeft de wethouder in een informeel overleg aan Stil, Lonneker Land en de Natuur- en Milieuraad, gevraagd of zij bereid zouden zijn om, samen met de eigenaar van het evenemententerrein en de gemeente, een nieuw bestemmingsplan voor het gebied op te stellen.
3. We hebben daar als organisaties even over nagedacht. We realiseerden ons drommels goed dat meedoen zou betekenen dat we niet volledig zouden bereiken wat we eigenlijk willen bereiken namelijk in het geheel geen aantasting van natuur en leefmilieu. Daartegenover stond de veronderstelling dat een plan, dat met geven en nemen van beide kanten gezamenlijk tot stand komt, de snelste weg is naar een definitieve nieuwe situatie. Langdurige, tijdrovende en kostbare procedures zouden dan voorkomen worden.
4. Daarbij kwam dat we het idee hadden dat we op enige "Goodwill" konden rekenen. Al sinds onze eerste inbreng, (de bomenkap weet u nog?) worden wij door de de ambtenaren in kwestie en soms ook door het gemeentebestuur weggezet (geframed heet dat tegenwoordig) als organisaties die "overall tegen zijn behalve tegen natuur". Dat is een zeer foute framing. Wij zijn zeker voor bos en natuur, maar wij hebben ons nimmer verzet tegen de ontwikkeling van het vliegveld noch tegen de ontwikkeling van "Noord". Sterker: wij hebben ons op een aantal momenten zeer medewerkend getoond. Een voorbeeld:
Nadat de Raad van State de bestemmingsplannen "Midden" en "Zones" had vernietigd bleek dat als "bijvangst" ook de zones van TechBase (o.a. AELS) en het vliegveld in de procedure waren gesneuveld. Van de gemeente hoorden wij niets, geen vraag, geen overleg. De Raad van State heeft ons gevraagd, nadat de gemeente verzet had aangetekend, of wij wilden meewerken aan het herstellen van de zones voor TechBase en Vliegveld. Wij hebben bewilligd in een aanpassing van de uitspraak van de RvS, zodat de vernietiging niet voor de gebieden van het Vliegveld en Noord gold. Daarmee is voorkomen dat het vliegen en iedere ontwikkeling op Technology Base onmogelijk werd. Overigens hebben we daar nooit een positieve opmerking van de gemeente over gehoord.
5. Het moge duidelijk zijn dat wij op het huidige evenemententerrein liever een ontwikkeling zien die zich beter verhoudt tot de omliggende natuurgebieden en tot de waarde van het terrein zelf. Toch zijn we niet a priori tegen een evenemententerrein, mits er voldoende rekening wordt gehouden met de ecologische waarden van de omgeving en het woon- en leefmilieu. Wij hebben altijd aangegeven dat we bereid waren tot overleg maar daar was, tot de uitnodiging van de wethouder in maart 2020, nooit serieus op ingegaan.
6. Na de nodige interne discussies zijn we over onze schaduw heen gestapt en hebben besloten om op de uitnodiging van de wethouder in te gaan. We wilden natuurlijk wel garanties dat we serieus konden meepraten.
7. De organisaties hebben voorgesteld de gesprekken te voeren onder leiding van een gezamenlijk te kiezen onafhankelijke gespreksleider. Oud-wethouder Jeroen Goudt bleek bereid deze taak op zich te nemen.
8. Gemeente en VTE hadden veel haast; in het najaar 2020 zou er al een nieuw plan moeten liggen. Vanuit onze organisaties is daarom in hoog tempo meegewerkt aan een serie bijeenkomsten in een korte tijd, waarbij procesafspraken zijn gemaakt:
 - De organisaties zouden als volwaardige partners deelnemen aan het overleg en inhoudelijk inbreng hebben bij de totstandkoming van het Bestemmingsplan;

- De organisaties worden betrokken bij de opdrachten voor nog op te stellen onderzoeken, uitbesteding daarvan na gezamenlijk akkoord;
 - Lopende het proces wordt er niet naar buiten gecommuniceerd; mediastilte dus, communicatie wordt vooraf met elkaar afgestemd;
 - De natuurorganisaties starten lopende het proces geen nieuwe procedures.
9. Wij hebben de wethouder gevraagd of er met het evenemententerrein afspraken liggen over de inhoud van het bestemmingsplan, dat zou immers de kaders van de inhoud hebben bepaald, maar volgens de wethouder is dat niet het geval. Het kon dus, zo dachten wij, een open gesprek op de inhoud worden.
 10. Uitgezonderd de procesafspraken waarin we voldoende garanties zagen dat we als volledig participant zouden meedoen, hebben wij geen voorwaarden vooraf gesteld. Dat in tegenstelling tot Van Eck die vooraf aangaf niets te willen inleveren op het aantal evenementendagen. Wij hebben daarop aangegeven dat voor ons het totale eindplaatje telde en dat we eerst wilden zien waar dat uitkwam, geen blokkade onzerzijds dus.
 11. Partijen realiseerden zich ten volle dat het mogelijk was dat er geen voor alle partijen acceptabel plan uit zou komen. Wij putten moed uit de mededeling van Van Eck dat het vernietigde bestemmingsplan een "3XL pak" was, maar dat hij op grond van zijn ervaringen tot nu, ook wel met een "XL-maatpak" uit de voeten kon. Er kon dus worden teruggeschaald.
 12. In juli en augustus 2020 zijn zowel door VTE als door onze organisaties nota's van uitgangspunten opgesteld. Die nota's zouden vervolgens de basis zijn om in inhoudelijke technische sessies te proberen nader tot elkaar te komen. Het laatste overleg vond plaats op 31 augustus 2020. In dat overleg is afgesproken dat er op 24 september 2020 een eerste sessie zou zijn waar het inhoudelijke gesprek over onderzoeken en Bestemmingsplan gevoerd zou worden. Een agenda daarvoor was al opgesteld.
 13. Het inhoudelijke gesprek is door het gemeentebestuur middels een e-mail van de wethouder, "on hold" gezet. Op alle pogingen onzerzijds om via de gespreksleider de heer Goudt, in de daaropvolgende 7 maanden te weten te komen wat de stand van zaken was, werd door de gemeente gereageerd met 'We zijn nog niet zo ver, nieuwe planning volgt'.
 14. In april 2021 kwamen we er bij toeval achter dat uw commissie zou worden geïnformeerd over het bestemmingsplan Midden. Uiteraard is direct contact opgenomen met de wethouder, hij gaf aan dat het uitsluitend een voortgangsrapportage zou zijn waarin het college de raadscommissie zou informeren over de voortgang. Niets inhoudelijks zou er worden verteld.
 15. Dat bleek in het geheel niet waar te zijn. Op 20 april, dus op de dag van de presentatie, kregen wij de sheets toegestuurd. Daaruit bleek ons dat VTE en de ambtenaren van TechBase een concept bestemmingsplan, een infographic en een planning aan u hebben gepresenteerd. Wij wisten van niets. We zijn niet op de hoogte gesteld en ook niet uitgenodigd voor de presentatie. Als gezegd: we kwamen er bij toeval achter.
 16. Uiteraard hebben we direct weer contact gezocht met de wethouder, zowel via de gespreksleider als rechtstreeks via e-mails, om te vragen waarom hij zich niet aan de afspraken hield. De wethouder bleek echter niet bereid tot overleg over deze schending van de afspraken, met als argument een te volle agenda.
 17. Over de gang van zaken hebben wij u op 26 april een brief gestuurd. Met tussenkomst van Jeroen Goudt hebben wij nog geprobeerd de wethouder te bewegen tot hervatting van het overleg vanaf het punt waar het in september 2020 was gestopt, dus met respect voor de afspraken die waren gemaakt. De aan u gestuurde brief liet daarvoor heel duidelijk een opening.
 18. Op een bijeenkomst op 28 april 2021 heeft de wethouder excuses gemaakt voor de gang van zaken. De wethouder was nogal in zijn wiek geschoten door de brief die wij u hadden gestuurd. We spraken af dat we alsnog een inhoudelijk gesprek konden voeren, dat wij een aanvullende brief naar de raad zouden sturen inhoudende dat we met de wethouder overeenstemming hadden over het voortzetten van het participatieproces. Voor het inhoudelijke gesprek werden de data 21 en 31 mei gereserveerd.
 19. De concept-brief aan de raad had niet de instemming van de wethouder. In een e-mail op 12 mei heeft de wethouder de deur dichtgegooid. Hij bleek niet bereid zich alsnog aan de afspraak te houden. In zijn mail kwam ook de aap uit de mouw: de toegezegde inhoudelijke sessies zouden uitsluitend bestaan uit het geven van informatie door ambtenaren over het bestemmingsplan dat inmiddels gereed bleek voor de inspraak. Eenrichtingsverkeer dus. Een inhoudelijk gesprek en aanpassing van het plan zou teveel tijd kosten. Wij moesten maar met zienswijzen reageren in het formele traject.
 20. Als klap op de vuurpijl lezen wij in de Nota beantwoording zienswijzen dat er een zeer uitvoerig

voorbereidingstraject is geweest met een ruime mate van inbreng van het maatschappelijk veld. Volgens het college is er in ruime zin aandacht geschonken aan participatie. Als antwoord in de reactienota op onze opmerking dat de gemeente zich niet aan haar afspraken heeft gehouden wordt volstaan met een verwijzing naar de wettelijke vereisten. Alsof er in het geheel geen uitnodiging van de wethouder is geweest en er geen afspraken waren gemaakt! Dat is toch wel een staaltje list en bedrog van de bovenste plank.

Dames en heren, participatiebeleid is mooi en ook noodzakelijk, maar daadwerkelijke participatie begint met je burgers serieus te nemen.

Dat is hier niet gebeurd. Het gemeentebestuur heeft ons uitgenodigd om mee te doen, wij hebben onze nek uitgestoken door daar op in te gaan, we hebben afspraken gemaakt.~ hebben ons aan alle afspraken gehouden: we hebben snelheid betracht, we hebben niet naar buiten gecommuniceerd over het proces, we hebben lopende het proces geen nieuwe procedures aangespannen. Het gemeentebestuur heeft alle afspraken die we hadden gemaakt aan haar laars gelapt, ze heeft een gesprek over de inhoud niet toegelaten, onderzoeken zijn zonder overleg uitbesteed en er is zonder overleg vooraf door het college naar buiten gecommuniceerd. Zo ga je niet met je burgers om, zeker niet als je ze eerst zelf hebt uitgenodigd om mee te doen.

Dames en heren, wij, STIL, Lonneker Land en NMRE zijn aan het lijntje gehouden, geschoffeerd en besodemieterd. En nu gebruik ik alleen nog de nette bewoordingen voor wat ons is overkomen.

Dames en heren, deze handelwijze getuigt niet alleen van een enorme minachting voor meedenkende burgers maar ook van een ongelofelijke domheid. TechBase en de gemeente wilden snelheid, daar konden wij in mee, wij waren ook bereid om ver te gaan om tot een model te komen waar Van Eck mee uit de voeten kon, maar die meer balans tussen economie en ecologie liet zien. Daar hadden die 7 maanden dat het overleg door de gemeente is stilgelegd prima voor gebruikt kunnen worden. Een gemiste kans. Nu ligt er een plan dat niet gedragen wordt en dat, als het ongewijzigd wordt vastgesteld, zal resulteren in verkwanseling van de Lonnekerberg en in een enorme verslechtering van het woon- en leefklimaat.

Door de gemeente Enschede wordt gewerkt aan het vormgeven van een participatiebeleid. Burgerparticipatie-; samenlevingsgericht werken, het zijn mooie termen en er zijn vast goede bedoelingen. Bij het formuleren van participatiebeleid, maar vooral ook bij de uitvoering van daarvan, zou u zich moeten afvragen wat voor gemeente u wilt zijn.

1. Wilt u een gemeente zijn waar het gemeentebestuur aan belangenbehartigers vraagt om inhoudelijk te participeren, om zodoende tot gedragen plannen te komen?
2. Of wilt u een gemeente zijn waar het gemeentebestuur de participatie gebruikt voor het zetten van het bekende "vinkje"? Dan is het beter om geen afspraken over burgerparticipatie te maken.

Dames en heren, namens onze organisaties sluit ik af met een oproep aan het gemeentebestuur: neem burgers die willen meedenken vooral serieus, als u dat niet doet is de kans groot dat de burger het openbaar bestuur niet meer serieus neemt.

Dank voor uw aandacht en veel wijsheid in het debat.

Geertjan Takkenkamp,

Namens Stichting Lonnekerberg en omgeving, Stichting Lonneker Land en Natuur- en Milieuraad Enschede